

Лідія ВЕРБИЦЬКА:

Ювілейний симпозіум. Іван Франко (1856–1916). 150 років від дня народження.
Бухарест: RCR Editorial, 2008. 273 с.

У 2006 р. українська громадськість відзначала ювілей генія свого народу, “велетня думки і праці” – 150-річчя від дня народження Івана Франка. Наслідком масштабних наукових заходів стало видання в Україні збірників статей, присвячених проблемам франкознавства. Заходами Львівського національного університету, який носить ім'я Івана Франка, видано більше 40 монографій, збірників статей, посібників із вивчення творчості І. Франка. У провідних літературознавчих журналах (“Слово і час”, “Дзвін”, “Дивослово”, “Українське літературознавство” тощо) з'явилися численні праці, у яких не лише репрезентується нова інтерпретація Франкових текстів, а й представлені спроби заглибитися у світоглядний феномен Франка-людини, Франка-філософа...

Натомість за межами України гідне вшанування творчості І. Франка відбулося лише у Польщі та Румунії. Саме тому особливої уваги заслуговує виданий у Бухаресті “по гарячих слідах” збірник “Ювілейний симпозіум. Іван Франко (1856–1916). 150 років від дня народження” за фінансового сприяння Союзу українців Румунії. Цей збірник містить матеріали першого румунсько-українського франківського симпозіуму, який відбувся 8–9 грудня 2006 р. в залі вченої ради факультету іноземних мов та літератур Бухарестського університету. Ініціаторами проведення конгресу виступили Міжнародна асоціація франкознавців, яка працює у Львові, кафедра слов'янських мов Бухарестського університету, Асоціація славистів Румунії і, що приємно, Союз українців Румунії (бо ж, наприклад, у Варшаві організацією Франкового ювілею займався Варшавський університет, але не громада українців). Роль організатора симпозіуму взяла на себе Ярослава Колотило – радник Міністерства культури і культур Румунії.

Збірник охоплює матеріали доповідей симпозіуму, характеризується оригінальною композицією. Варто звернути увагу на особливості цього збірника як фахового наукового новаторського видання. Передусім це перший *двомовний* румунсько-український збірник. Йдеться не лише про те, що в ньому є румунські і, відповідно, українські версії наукових доповідей. Упорядник здійснив велику роботу з перекладів статей (з української на румунську і навпаки). До речі, упорядник збірника – професор Бухарестського університету Іван Ребошак, водночас є автором передмови, приміток та коментарів до книги. Окрім того, композиція збірника організована таким чином, що читач має можливість відчутти дискурс симпозіуму, стати наче його учасником. Після вступної статті І. Ребошака “Ювілейний контекст Бухарестського симпозіуму “Іван Франко” у книзі надруковано тексти “Відкриття симпозіуму”, а саме: вступне слово продекана факультету іноземних мов та літератур Октавії Неделку та вітальні слова завідуючого кафедрою слов'янських мов Костантіна Джамбашу, радника посла Посольства України в Румунії Теофіла Рендюка, виконавчого голови Союзу українців Румунії, перекладача творів Івана Франка на румунську мову Йона (Івана) Ковача, керівника української делегації, професора Львівського національного університету імені Івана Франка Михайла Гнатюка та доцента ЛНУ імені Івана Франка,

голови Львівського обласного відділення товариства “Україна-Світ” Богдана Якимовича. Після текстів доповідей, продубльованих двома мовами (румунською та українською) упорядник умістив у збірнику дискусії мовою виступу та переклади. При цьому тексти дискусій максимально наближені до живої розмовної мови. Саме через вітальні слова та дискусії читач має змогу наче відчувати власну присутність на ювілейному франківському румунсько-українському симпозіумі. У додатку І. Ребошапка вмістив добірку найпоказовіших уривків зі статей члена-кореспондента Румунської академії наук Еусебіу Камілара (1910–1965) під назвою “Співець вольних вогнів”. Це дослідження, які румунський вчений представив увазі читача ще в ювілейному 1956 році із нагоди 100-річчя від дня народження І. Франка. У кінці книги надруковані фотофрагменти симпозіуму “Іван Франко”, а на звороті – титульні сторінки румунських перекладів творів І. Франка.

Зауважмо, що у вступній статті “Ювілейний контекст Бухарестського симпозіуму “Іван Франко” І. Ребошапка наголосив на передумовах проведення подібного симпозіуму в Румунії та, як наслідок, видання даного збірника. Він підкреслив два етапи рецепції літературної творчості І. Франка в Румунії, що зазначила у вступному слові також О. Неделку. Перший етап – післявоєнний, коли перекладається головню проза І. Франка. Другий стосується сприйняття творчості українського письменника крізь призму модерних інтерпретаційних способів і триває до сьогодні. Він пов’язаний з перекладами поезії І. Франка і діяльністю перекладачів Стеліана Груї, Йона Ковача, літературознавця Магдаліни Ласло-Куцюк. Саме до 150-річного ювілею з дня народження І. Франка Й. Ковач видав переклади Франкових творів на румунську мову в книгах “Вибрані поезії” (2002), “Вибрані поеми” (2003), “Поезії та поеми” (2005), а М. Ласло-Куцюк – монографію “Текст і інтертекст в художній творчості Івана Франка” (2005). У бухарестському місячному літературно-культурному журналі українських письменників Румунії “Наш голос” протягом 2006–2007 рр. з’являються численні розвідки, що свідчать про модерне оновлення методології дослідження творчості І. Франка. Отож, аналізований збірник в упорядкуванні І. Ребошапки стає продовженням румунських студій над І. Франком, ба більше, упорядник прокладає міжнародний науковий міст до українського франкознавства. До речі, у вступній статті І. Ребошапка зауважує, що найбільше робіт, присвячених ювілеєві І. Франка, надрукували саме львівські вчені.

У вітальних словах румунські та українські автори засвідчили сучасний стан і перспективи франкознавства та визначили роль даного ювілейного симпозіуму в цьому процесі. Зокрема К. Джамбашу зазначив, що посередництвом цього симпозіуму започатковано міжуніверситетський міжкультурний діалог, який сприяє розвитку румунсько-українських міжуніверситетських літературних і культурних відносин. Т. Рендюк звернув увагу на організаційні заходи, що проводяться в Україні та за кордоном із нагоди ювілею І. Франка, і наголосив на ролі українців Румунії в цьому відношенні. Представники ж української делегації ознайомили зі станом франкознавчих справ в Україні. Голова Міжнародної асоціації франкознавців М. Гнатюк повідомив про підписаний Президентом України указ про видання 100 томів Франкових творів, а Б. Якимович зазначив, що Львівський університет видав до ювілею понад 40 різноманітних видань І. Франка.

Доповіди бухарестських (І. Ребошапка, М. Ласло-Куцюк, К. Джамбашу, Й. Ковач), львівських (М. Гнатюк, Валерій Корнійчук, Б. Якимович, Богдан Тихолоз, Наталя Тихолоз, Микола Легкий) та чернівецьких (Борис Бунчук) дослідників репрезен-

тують оцей новий етап сприйняття І. Франка в Румунії, характеризуються модерним фаховим науковим підходом. У збірнику виокремлюється комплекс тем, зrealizovanih за сучасними інтерпретаційними способами дослідження:

- інтертекстуальність І. Франка (Н. Тихолоз “Поєма Івана Франка “Лис Микита”: текст, підтекст, контекст, інтертекст”, М. Легкий “Текст, контекст, інтертекст (про інтертекстуальні зв’язки “Сойчиного крила)””, М. Ласло-Куцюк “Інтертекстуальність творчості Івана Франка”);
- І. Франко в європейському контексті (І. Ребошапка “Іван Франко і Румунія”, М. Гнатюк “Іван Франко і проблеми європеїзації української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття”, Б. Тихолоз “Золотий міст зрозуміння...”: діалог Заходу й Сходу у культуротворчому синтезі Івана Франка”, К. Джамбашу “Іван Франко про польську літературу”);
- І. Франко – новатор у ліриці і віршуванні (В. Корнійчук “Новаторство лірики І. Франка”, Б. Бунчук “Про віршову майстерність Івана Франка”);
- Франко-фольклорист (Микола Ільницький “Ой перевізнику, перевези мене...” (Два записи бойківської фольклорної балади)”);
- Франко-видавець (Б. Якимович “Іван Франко: сорокарічна діяльність українського Мойсея на ниві видавничої справи та проблеми бібліологічного краєзнавства України”).

Завершує цикл доповідей виступ-есе Й. Ковача “Танцюючи в ланцюгах”, у якому перекладач поезії І. Франка на румунську мову зазначив, що І. Франка перекладали, зокрема, й поети першорядної величини (Марина Цветаєва, Анна Ахматова та ін.), і сам І. Франко був невтомним перекладачем. А перекладач “танцює в ланцюгах”, будучи першим заступником автора, його представником в іномовному середовищі. Загалом Й. Ковач означає І. Франка як національно свідомого поета європейського масштабу.

У дискусіях визначено важливість проведення такого франківського симпозіуму власне в міжнародному форматі на теренах неукраїнських (румунських) земель, адже такі заходи сприяють популяризації Франкової творчості за кордоном та зміцненню літературно-культурних зв’язків двох народів.

Зрештою, збірник “Ювілейний симпозіум. Іван Франко (1856–1916). 150 років від дня народження” завдяки двомовності, особливостям композиції, фаховому науковому підходу займає помітне місце серед видань, присвячених 150-річчю від дня народження І. Франка. Він дає підстави говорити про передумови румунсько-українського франкознавства, стає прикладом плідної наукової міжуніверситетської співпраці вчених різних країн. Значення збірника очевидне: румунська громадськість має можливість більш глибоко критично осмислити геній І. Франка – людини європейського масштабу, завдяки якій українська література виходить далеко за межі слов’янського світу.

Lidiya VERBYTS’KA:

Yuvileinyi symposium. Ivan Franko (1856–1916). 150 rokiv vid dnia narodzhennia.
Bucharest: RCR Editorial, 2008. 273 s.

Стаття надійшла до редколегії 8.07.2010
Прийнята до друку 9.07.2010